

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการใช้วัตถุอันตรายปริมาณมากในอุตสาหกรรม ตลอดจนตามบ้านเรือนต่าง ๆ แม้แต่ในชีวิตประจำวันก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการใช้หรือสัมผัสกับวัตถุอันตรายไปได้ การเก็บรักษาวัตถุอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม หากมีการเก็บรักษาและการจัดการที่ไม่ได้มาตรฐาน ถ้าเกิดการรั่วไหลหรือเกิดอุบัติเหตุขึ้น อาจส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อในระยะยาวได้ ดังเช่น การเกิดการระเบิดของถังบรรจุ และเกิดการลุกไหม้ของสารเคมีในคลังสินค้าอันตราย ณ ท่าเรือคลองเตย เมื่อปี พ.ศ. 2531 ประชาชนผู้อยู่อาศัยรอบ ๆ คลังสินค้าที่ได้รับผลกระทบในครั้งนั้น ยังคงรักษาตัวอยู่จนถึงปัจจุบัน แม้จะได้รับการช่วยเหลือที่เป็นตัวเงินแล้วก็ตาม แต่เรื่องของสภาพร่างกายและจิตใจ ไม่อาจจะเยียวยาให้หายสนิทดังเดิมได้อีกต่อไป สารตกค้างที่เป็นมลพิษต่าง ๆ นั้น บางชนิดอาจใช้เวลานานนับร้อยปีจึงจะย่อยสลายหรือหมดสภาพไป ดังนั้นการเก็บรักษาและการจัดการอย่างมีมาตรฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นการป้องกันหรือลดความเป็นอันตรายลง ตลอดจนตอบ ได้ภาวะฉุกเฉินอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้

การจัดเก็บวัตถุอันตรายไว้ในคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตรายให้เกิดความปลอดภัยนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การเก็บรักษาต่าง ๆ และปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ทำเลที่ตั้งอาคาร พื้น ผนัง ทางเข้า-ออก ระบบ ไฟฟ้าและการส่องสว่าง ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย การบริหารการจัดเก็บ การจัดการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินและการจัดการของเสีย เป็นต้น

วัตถุอันตราย ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายดังปรากฏในมาตรา 4 ดังนี้ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดส์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

การเกิดอุบัติเหตุของวัตถุอันตรายในแต่ละครั้งจะมีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาหลักเกณฑ์ของการเก็บรักษา และการจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยได้ทำการศึกษาจากกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 คู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550 ที่จัดทำโดย

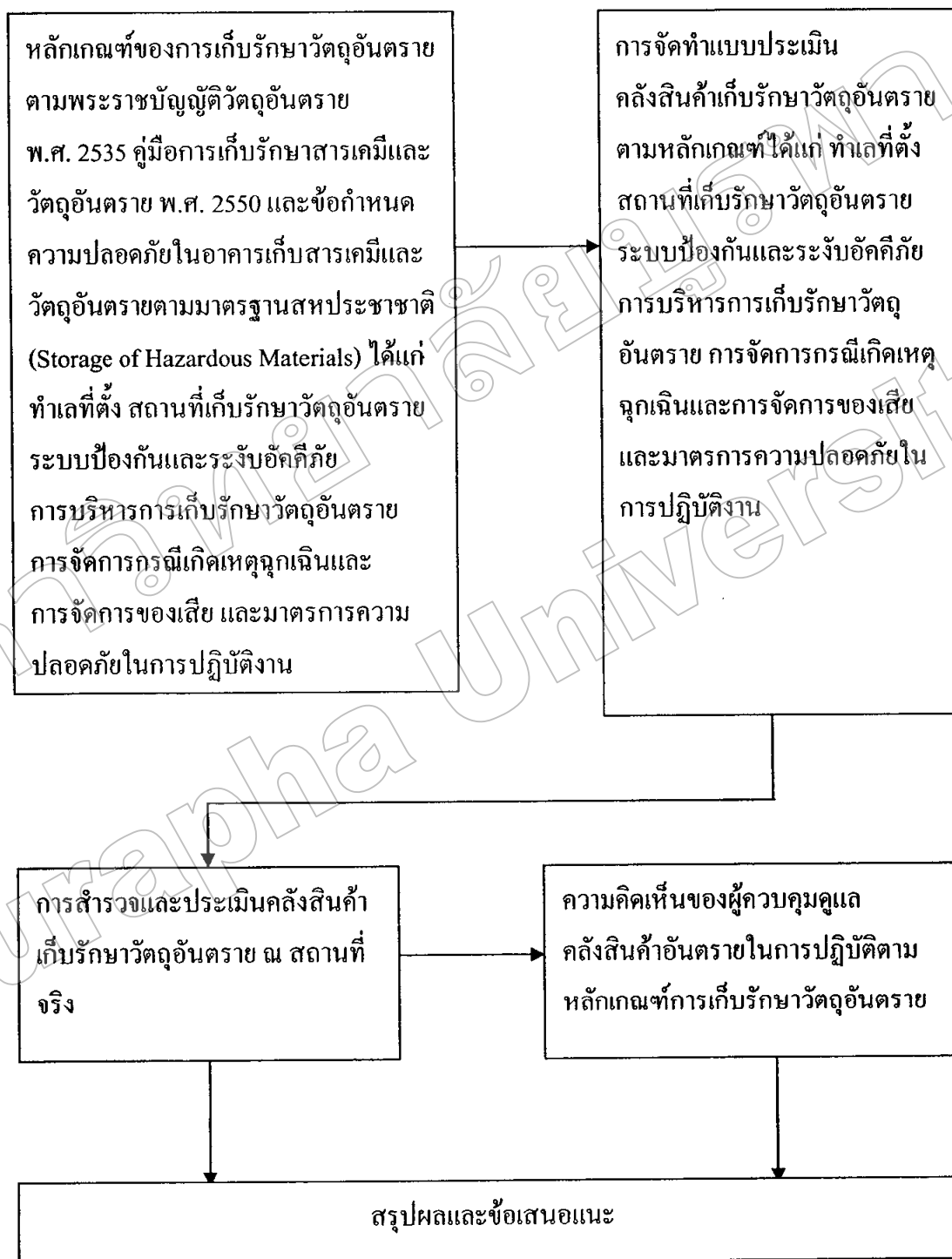
กรมโรงงานอุตสาหกรรม พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 กฎหมายแรงงาน (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานสำหรับลูกจ้าง พ.ศ. 2534 และ เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. 2534) พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 (กฎกระทรวง กำหนดเงื่อนไขในการใช้ การเก็บรักษา และการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสิ่งทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย และกิจการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่ายและการจัดให้มีบุคคลและสิ่งจำเป็นในการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2548) และข้อกำหนดความปลอดภัยในอาคารเก็บสารเคมีและวัตถุอันตรายตามมาตรฐานสหประชาชาติ (Storage of Hazardous Materials) ทั้งนี้จะทำการศึกษาจากคู่มือการเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย พ.ศ. 2550 เป็นหลักเนื่องจากได้ครอบคลุมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไว้แล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและประเมินคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตรายและใช้ในการประเมินและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานและสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อประเมินคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตราย ว่าเป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่
2. เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการปรับปรุงการประเมินให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาและประเมินคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตราย ตามหลักเกณฑ์ในเรื่องของทำเลที่ตั้ง สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตราย ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย การบริหารการเก็บรักษาวัตถุอันตราย การจัดการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินและการจัดการของเสีย และมาตรการความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โดยทำการประเมินคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตรายเป็นกรณีศึกษาจำนวน 2 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ก่อให้เกิดความรู้ในการจัดเก็บรักษาและการจัดการวัตถุอันตรายในคลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่เป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. คลังสินค้าเก็บรักษาวัตถุอันตรายแห่งอื่น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินการเก็บรักษาวัตถุอันตรายและปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐาน
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบประเมินให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

วัตถุอันตราย หมายถึง วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดส์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุแก๊มมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม